شیوه نامه

اجرای قاعده ۲-الف

از قواعد عمومی تفسیری سیستم هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا

وزارت امور اقتصادی و دارایی

گمرک جمهوری اسلامی ایران

IRAN IMPEX

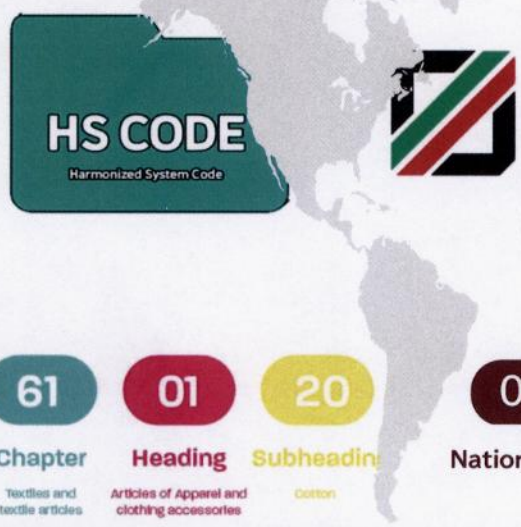

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

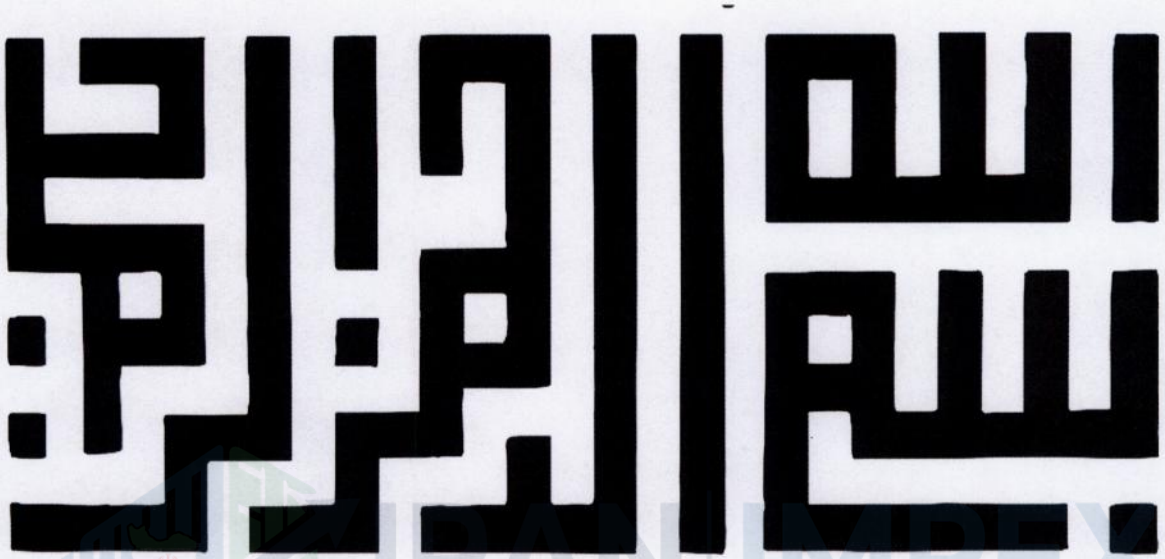

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

فهرست	صفحه

مقدمه ۳

مستندات قانونی ۴

تعاریف ۵

روش اجرایی ۷

روش اعتراض ۱۰

عبدالرضا غلامی (مدیر کل دفتر تعرفه)	ابراهیم نقدی (معاون حقوقی و نظارت)	فرود عسگری (معاون امور گمرکی)
محمد رضوانی فر معاون وزیراقتصاد و رئیس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران		

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

مقدمه

سامانه (سیستم) هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا براساس کنوانسیون بین المللی سامانه هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا در تاریخ ۱۴ ژوئن ۱۹۸۳ میلادی، به تصویب شورای همکاری گمرکی (سازمان جهانی گمرک) رسید. طبق مواد ۱ و ۲ کنوانسیون، سیستم هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا به معنای نمانکلاتور متشکل از ردیف، ردیف های فرعی و شناسه عددی مربوطه، یادداشت های قسمت، فصل، شماره های فرعی و **قواعد عمومی تفسیری سیستم هماهنگ شده** بوده که در ضمیمه این کنوانسیون آورده شده است، جزء اصلی آن محسوب شده و هر اشاره ای به کنوانسیون شامل ضمیمه آن نیز می گردد.

یکی از اجزاء بنیادی نمانکلاتور سیستم هماهنگ شده، قواعد عمومی تفسیری سیستم هماهنگ شده است که باتوجه به تنوع روزافزون و تکنولوژی های پیشرفته کالاهای در حال مبادله، این قواعد نقش اساسی و بسیار مهمی در طبقه بندی صحیح و یکنواخت کالا به عهده دارد.

بنابراین، یکی از مهم ترین و چالش برانگیزترین قواعد در طبقه بندی کالاها، **قاعده ۲-الف** است که درخصوص طبقه بندی انواع کالاهای عرضه شده به صورت :

- ✓ ناکامل
- ✓ تمام نشده
- ✓ طرح اولیه
- ✓ سوار نشده

مورد استفاده قرار می گیرد.

به جهت اهمیت این موضوع و لزوم ایجاد یک چارچوب مشخص در راستای جلوگیری از تفسیرهای گوناگون و اعلام نظرات متناقض و مغایر و ایجاد شفافیت بیشتر در احکام صادره و جلوگیری از تضییع حقوق دولت و صاحبان کالا به ویژه تولید کنندگان محترم، **دستورالعمل نحوه رسیدگی به کالاهای موضوع قاعده ۲-الف** که با همکاری نمایندگان واجا، معاونت حقوقی گمرک ج.ا.ا و نمایندگان دفاتر تخصصی وزارت صنعت، معدن و تجارت و هم اندیشی صورت گرفته با نمایندگان بخش خصوصی (سندیکاها، انجمن ها و اتحادیه های تولیدی مربوطه) تهیه و تدوین گردیده، جهت آگاهی و اجرا با رعایت کامل ضوابط مربوطه ابلاغ می گردد.

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

مستندات قانونی

به استناد بند " ژ" ماده یک قانون امور گمرکی، کشور جمهوری اسلامی ایران براساس ماده واحده قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۳/۶/۲۰ هجری شمسی، به کنوانسیون مزبور پیوسته است. گمرک جمهوری اسلامی ایران نیز از سال ۱۳۷۵ نمانکلاتور (جدول تعرفه گمرکی) منضم به کنوانسیون مزبور را که جزء لاینفک کنوانسیون است به عنوان جدول طبقه بندی کالا جایگزین نمانکلاتور قبلی (شورای همکاری گمرکی) نمود.

با عنایت به این که مسئولیت تشخیص و طبقه بندی کالاها طبق کنوانسیون سیستم هماهنگ شده سازمان جهانی گمرک در تمام کشورها به گمرکات به عنوان تنها نهاد حاکمیتی دولت ها واگذار شده و درچند سال گذشته به اشتباه به استناد مفاد نامه شماره ۳۶۴۷۰/م/۳۲۷۴۷/۹۷ – ۱۳۹۷/۱۱/۶ معاونت حقوقی ریاست جمهوری مسئولیت تشخیص نحوه طبقه بندی و اعمال قاعده ۲- الف برای واردات کالاهای موضوع ماده ۳۸ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور توسط واحدهای تولیدی به وزارت صنعت، معدن و تجارت محول شده بود، پس از دفاع در جلسات متعدد و مختلف مرتبط با موضوع در معاونت حقوقی ریاست جمهوری و وزارت صنعت، معدن و تجارت، به استناد مفاد نامه شماره ۲۳۵۶۰۷ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۰ معاون محترم هماهنگی و برنامه ریزی امور حقوقی دستگاه های اجرایی معاون حقوقی رییس جمهور، **صلاحیت گمرک جمهوری اسلامی ایران درخصوص تشخیص شمول قاعده۲-الف از سیستم هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا، تأکیدگردید؛** و به استناد بخشنامه شماره ۱۴۰۲/۱۸۸۲۸۹۲ (ردیف ۱۸۰سال ۱۴۰۲) مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۷ به گمرکات ابلاغ و مفاد بخشنامه قبلی به شماره ۹۸/۱۳۸۸۰۶۰- ۱۳۹۸/۱۰/۲۵ کان لم یکن اعلام گردید.

HS CODE

01 01 21 00

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

تعاریف

قاعده ۲-الف از قواعد عمومی سیستم هماهنگ‌شده توصیف و کدگذاری کالا

«هر اشاره‌ای به یک شیء در شماره‌ای معین، شامل این شیء می‌شود هرچند به حالت غیرکامل (Incomplete) یا تمام‌نشده (Unfinished)، مشروط بر این که به همان صورت، مشخصه اساسی شیء کامل یا تمام‌شده را داشته باشد. اشاره به یک شیء درشماره‌ای معین، شامل شیء کامل یا تمام‌شده (یا اشیایی که طبق این قاعده بایدکامل یا تمام‌شده تلقی شوند)، وقتی که به صورت پیاده شده یا سوارنشده باشند نیز می‌شود.»

- **کالای غیرکامل (Incomplete)**: کالایی است که فاقد یک یا چند جزء از اجزاء تشکیل دهنده حالت کامل آن کالا باشد (مانند دوچرخه فاقد زین یا خودروی بدون موتور).

- **کالای تمام‌نشده (Unfinished)**: کالایی است که بخشی ازعملیات تمام‌کاری آن باقی‌مانده است (مانند کالای فاقد رنگ‌آمیزی).

- **مشخصه اساسی (Essential Character)**: به خاصیت اصلی کالا اطلاق می‌شود که آن را از کالاهای دیگر متمایز می‌کند و با در نظر گرفتن یک یا چند مورد از معیارهایی مثل شکل ظاهری کالا، کارکرد اصلی کالا، میزان عملیات لازم برای کامل و تمام شدن کالا و نسبت ارزش کالای غیرکامل یا تمام‌نشده به کالای کامل یا تمام‌شده تعیین می‌شود.

- **اشیاء پیاده شده (Disassembled)**: به اشیائی (اعم از کامل یا غیرکامل، تمام‌شده یا تمام‌نشده) اطلاق می‌شود که اجزاء تشکیل‌دهنده آنها برای اموری مثل سهولت در بسته‌بندی وحمل و نقل از هم جدا شده و به منظور سوارکردن باهم باشند. سوارکردن می‌تواند با وسایل بند و بست (پیچ، پیچ و مهره و ...) یا با پرچ کردن، جوش دادن و ... باشد، مشروط بر اینکه فقط شامل عملیات سوارکردن و اتصال قطعات به یکدیگر باشد. پیچیدگی سوارکردن مهم نیست، با این حال، نباید لازم باشد که اجزاء تشکیل‌دهنده جهت اتصال و سوارشدن، تحت هرگونه عملیات کاری بیشتر از سوارکردن قرار گیرد.

- **اشیاء سوار نشده (Unassembled)**: به اشیائی (اعم از کامل یا غیرکامل، تمام‌شده یا تمام‌نشده) اطلاق می‌شود که اجزاء تشکیل‌دهنده آنها به منظور سوارکردن باهم باشند. سوارکردن می‌تواند با وسایل بند و بست (پیچ، پیچ و مهره و ...) یا با پرچ کردن، جوش دادن و ... باشد، مشروط بر اینکه فقط شامل عملیات سوارکردن و اتصال قطعات به یکدیگر باشد. پیچیدگی سوارکردن مهم نیست، با این حال، نباید لازم باشد که اجزاء تشکیل‌دهنده جهت اتصال و سوارشدن تحت هرگونه عملیات کاری بیشتر از سوارکردن قرار گیرد.

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

تبصره ۱- عملیات کاریِ بیشتر از سوار کردن، به عملیاتی مثل برش کاری، خم کاری، نورد و پرس اطلاق می‌شود که موجب تغییر شکل اجزاء مورد پردازش گردد.

تبصره ۲- کالاها به همان صورت که هستند (as presented) مورد رسیدگی قرار می گیرند و تغییرات کالا بعد از ترخیص کالا از گمرک، تأثیری در طبقه‌بندی آن ندارد.

❖ **طرح اولیه (Blank)**: مقررات قاعده ۲-الف به طرح اولیه نیز تسری می‌یابد مگر اینکه طرح اولیه در ردیف معینی ذکر شده باشد. اشیائی به عنوان «طرح اولیه» تلقی می‌شوند که اگرچه به همان صورت قابل استفاده مستقیم نیستند، ولی شکل یا طرح تقریبی قطعه یا شیء تمام‌شده را داشته باشند و جز در موارد استثنا، فقط می‌توانند برای تکمیل به صورت قطعه یا شیء تمام‌شده مورد نظر قابل مصرف باشند. مثلاً طرح اولیه بطری از مواد پلاستیکی که محصولات واسطه‌ای لوله‌ای شکل هستند که انتهای یک طرف آن مسدود شده و انتهای طرف دیگر باز و دارای باریکه‌ای است که یک درپوش پیچی روی آن قرار خواهد گرفت. قسمت زیر باریکه پیچی‌شده باید بعداً تغییر شکل پیدا کند تا اندازه و شکل دلخواه به دست آید.

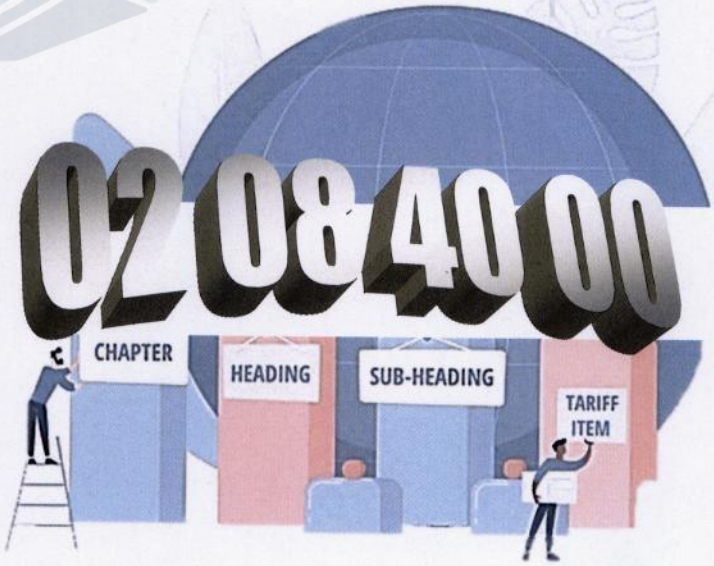

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

روش اجرایی

۱- در صورتی که یک کالا یا مجموعه‌ای از اجزاء و قطعات کالا بر اساس شاخص‌های قاعده ۲-الف ذیل کد تعرفه معینی قرار گیرد، چنانچه ثبت سفارش آن کد تعرفه غیر فعال یا مشمول ممنوعیت (مانند گروه کالایی ۲۷ یا ۴) نباشد، ثبت سفارش، مجوزهای بانکی، اظهار کالا و سایر تشریفات گمرکی آنها باید با آن کد تعرفه انجام شود. اگر ثبت سفارش کد تعرفه مذکور غیرفعال یا مشمول ممنوعیت (مانند گروه کالایی ۲۷ یا ۴) باشد، جز در موارد استثنایی مذکور در مقررات از جمله موارد مقرر در ماده ۱۱ آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، امکان ترخیص آن کالا وجود ندارد.

تبصره۱- در صورتی که کالایی، به همان صورت موجود، کد شماره تعرفه خاصی داشته باشد (از جمله کدتعرفه‌های فصل ۹۸ کتاب مقررات صادرات و واردات)، تحت همان کد تعرفه خاص طبقه‌بندی می‌شود، هرچند مشخصه اساسی شیء کامل یا تمام‌شده را داشته باشد.

تبصره۲- اجزاء و قطعات منفصله وارده توسط واحدهای تولیدی موضوع بند چ ماده ۳۸ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر در صورت شمول قاعده ۲ الف نیازی به تغییر ثبت سفارش به لحاظ اصلاح تعرفه (به کالای کامل) نداشته و تلقی قاعده ۲ الف از کالای اظهاری مشمول ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های مربوط به کالای کامل نیست. اظهار کالا مطابق ثبت سفارش انجام می‌گردد و نیازی به تغییر تعرفه نیست.

۲- در اجرای قاعده ۲-الف (مطابق جدول ذیل)، موارد زیر به عنوان کالای کامل و تمام‌شده تلقی می‌شود :

- اظهار یا ترخیص یک کالا یا مجموعه‌ای از اجزاء و قطعات یک کالا با **یک فقره اظهارنامه** به نحوی که کالا یا مجموعه اجزاء و قطعات اظهارشده، مشخصه اساسی شیء کامل یا تمام‌شده را داشته باشد.
- اظهار یا ترخیص مجموعه‌ای از اجزاء و قطعات یک کالا با **چند فقره اظهارنامه** توسط **یک شخص** از **یک گمرک** به نحوی که مجموع اقلام اظهارنامه‌ها مشخصه اساسی شیء کامل یا تمام‌شده را داشته و قابلیت تجمیع را داشته باشد.
- اظهار یا ترخیص مجموعه‌ای از اجزاء و قطعات یک کالا با **چند فقره اظهارنامه** توسط **یک شخص**، از **چند گمرک** به نحوی که مجموع اقلام اظهارنامه‌ها مشخصه اساسی شیء کامل یا تمام‌شده را داشته و قابلیت تجمیع را داشته باشد.
- اظهار یا ترخیص مجموعه‌ای از اجزاء و قطعات یک کالا با **چند فقره اظهارنامه** توسط **چند شخص**، از **یک یا چند گمرک** به نحوی که مجموع اقلام اظهارنامه‌ها مشخصه اساسی شیء کامل یا تمام‌شده را داشته و قابلیت تجمیع را داشته باشد.

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

تبصره ۱- اظهار یا ترخیص مجموع اجزاء و قطعات یک کالا با چند فقره اظهارنامه به نحوی که مجموع اقلام موضوع اظهارنامه‌های تسلیمی به گمرک در بازه زمانی شش ماه یا کمتر از آن، مشخصه اساسی شیء کامل یا تمام‌شده را داشته باشد، «قابل تجمیع» محسوب می‌شود. مواردی که ذینفع به صورت مستند و قطعی ثابت نماید اجزاء و قطعات ترخیص‌شده قبلی را در اختیار ندارد، آن اجزاء و قطعات در محاسبات و بررسی شمول قاعده ۲-الف لحاظ نمی‌گردد. اظهار یا ترخیص مجموع اجزاء و قطعات یک کالا با چند فقره اظهارنامه،در بازه زمانی بیشتر از شش ماه، «قابل تجمیع» محسوب نمی‌شود، مگر اینکه به صورت مستند و قطعی ثابت شود اجزاء و قطعات ترخیص‌شده قبلی (قبل از شش ماه) هنوز در اختیار صاحب کالا است که در این صورت آن اجزاء و قطعات در محاسبات و بررسی شمول قاعده ۲-الف نیز لحاظ می گردد.

تبصره ۲- شمول قاعده ۲-الف نسبت به حالت‌های اظهارِ مجموعه‌ای از اجزاء و قطعات یک کالا توسط چند شخص مختلف، مستلزم **اثبات** وجود **ذینفع واحد** برای تمامی اظهارنامه‌های مرتبط است. قرائنی از جمله قرائن زیر می‌تواند به عنوان موارد ظن در تشخیص ذینفع واحد مدنظر قرار گیرد :

- مقصد بارنامه‌های کالاهای موضوع اظهارنامه‌ها واحد باشد؛
- بارنامه‌های اولیه کالاهای موضوع اظهارنامه‌ها واحد باشد؛
- مالکین کالاهای موضوع اظهارنامه‌های مرتبط، با هم شراکت داشته باشند؛
- بین مالکین کالاهای موضوع اظهارنامه‌های مرتبط، رابطه کارگر و کارفرمایی برقرار باشد؛
- بین مالکین کالاهای موضوع اظهارنامه‌های مرتبط، رابطه خویشاوندی وجود داشته باشد؛
- مالک کالاهای موضوع هر کدام از اظهارنامه‌های مرتبط، مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره یا سهام دار شرکت مالک کالاهای هر کدام از اظهارنامه‌های مرتبط با آن باشد؛
- مالک کالاهای موضوع اظهارنامه، دارای عضو یا اعضای هیأت مدیره مشترک با مالک کالای موضوع اظهارنامه مرتبط باشد؛
- مالک کالاهای موضوع اظهارنامه و مالک کالاهای موضوع اظهارنامه مرتبط، عضو هیأت مدیره شرکت واحدی باشند؛
- مالک کالاهای موضوع اظهارنامه، مدیرعامل شرکتی باشد که مالک کالاهای موضوع اظهارنامه‌های مرتبط عضو هیأت مدیره آن است؛
- مالکین کالاهای موضوع اظهارنامه‌های مرتبط، تحت مالکیت شخص واحدی باشند.

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

جدول تفکیک حالت های مختلف واردات کالا یا اجزاء و قطعات یک کالا توسط یک یا چند شخص از یک یا چند گمرک

شخص	تعداد اظهارنامه	تعداد گمرک	قوانین تشخیص ذینفع واحد	ملاحظات	اقدام
یک شخص	یک اظهارنامه	یک گمرک	ــــــــــ	ــــ	تشخیص دستگاه کامل طبق قاعده ۲-الف
یک شخص	چند اظهارنامه	یک گمرک	ــــــــــ	قابلیت تجمیع باشند	تشخیص دستگاه کامل طبق قاعده ۲-الف
یک شخص	چند اظهارنامه	چند گمرک	ــــــــــ	قابلیت تجمیع باشند	تشخیص دستگاه کامل طبق قاعده ۲-الف
چند شخص	چند اظهارنامه	یک گمرک	موارد مندرج ذیل تبصره ۲ از بند دوم روش اجرایی	قابلیت تجمیع باشند	تشخیص دستگاه کامل طبق قاعده ۲-الف
چند شخص	چند اظهارنامه	چند گمرک	موارد مندرج ذیل تبصره ۲ از بند دوم روش اجرایی	قابلیت تجمیع باشند	تشخیص دستگاه کامل طبق قاعده ۲-الف

۳- در اظهار یاترخیص یک کالا یا مجموعه‌ای از اجزاء و قطعات یک کالا طی یک فقره اظهارنامه به نحوی که مشخصه اساسی شیء کامل یا تمام‌شده را داشته باشد، کلیه تشریفات قانونی از جمله مجوزها و شرایط ورود باید براساس ردیف تعرفه کالای کامل و تمام‌شده انجام شود.

۴- در اظهار یا ترخیص اجزاء و قطعات یک کالا طی چند فقره اظهارنامه به صورت قابل تجمیع به نحوی که مجموع آنها مشخصه اساسی شیء کامل یا تمام‌شده را داشته باشد، در زمان اظهار آن قسمت از اجزاء و قطعات که با اظهار آنها، مجموع اقلام آن اظهارنامه با اقلام موضوع اظهارنامه یا اظهارنامه‌های قبل از آن، مشمول قاعده ۲-الف می‌شوند،آن اظهارنامه مشمول تشریفات قانونی کالای کامل و تمام‌شده است. اظهارکننده مکلف است این موضوع را به همراه شماره اظهارنامه‌های مرتبط قبلی به گمرک اعلام نماید. گمرک و سایر دستگاه‌ها نیز اقدامات مقتضی را در خصوص این اظهارنامه و اظهارنامه‌های سابق به عمل می‌آورند. در رویه ورود قطعی، رعایت این مقررات در زمان ثبت سفارش و دریافت مجوز بانکی نیز الزامی است.

تکلیف اظهارکننده نافی تکالیف گمرک مبنی بر اجرای این بند و سایر مقررات قانونی نیست.

۵- اعمال قاعده ۲-الف در هر صورت باید با رعایت تناسب در نوع، مدل و مشخصات و تناظر تعداد یا مقدار صورت گیرد.

۶- گمرک مکلف است در مورد واردات کالای غیرکامل یا تمام‌نشده یا واردات اجزاءو قطعات، با استفاده از ساز وکار کنترلی و نظارتی خود جهت کشف موارد مشمول قاعده ۲-الف و تخلفات مرتبط با آن اقدام نماید.

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

روش اعتراض

- در صورت بروز اختلاف فیمابین گمرکات اجرایی و صاحبان کالاها، با رعایت تبصره ۵ ماده ۱۴۴ قانون امورگمرکی مراتب ابتدا با ارسال نمونه مورد تائید و لاک و مهر شده، مستندات کامل و تشریح کامل موضوع اختلاف از دفتر تخصصی تعرفه استعلام می گردد.
- در صورتی که صاحب کالا به نظر دفتر تعرفه اعتراض داشته باشد در اجرای ماده ۱۴۴ قانون امورگمرکی موضوع قابل طرح و رسیدگی در کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی می باشد.
- در صورتی که صاحب کالا به رأی صادره از کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی اعتراض داشته باشد در اجرای ماده ۱۴۶ قانون امورگمرکی ظرف مهلت ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ رأی قابل طرح و رسیدگی در کمیسیون تجدید نظر می باشد.
- در صورت اعتراض صاحب کالا به رأی صادره از کمیسیون تجدیدنظر موضوع به استناد تبصره ۴ ذیل ماده ۱۴۶ قانون امورگمرکی از نظر شکلی قابل شکایت در دیوان عدالت اداری می باشد.

IRAN IMPEX
IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

IRAN IMPEX

کمرک جمهوری اسلامی ایران

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)